

Bezpečnost podávání léčiv sestrou pacientům v lůžkových zdravotnických zařízeních: přehled literatury

Ondřej Tesař, Lucie Malečová, Martin Doseděl, Kateřina Malá-Ládová, Josef Malý

Katedra sociální a klinické farmacie, Farmaceutická fakulta UK v Hradci Králové

Proces podání léčiv sestrou ve zdravotnickém zařízení je jedním z nejrizikovějších kroků stran lékových pochybení, a to i přes to, že jsou léčiva pod přímou kontrolou zdravotníka. Cílem předkládaného článku bylo vytvoření přehledu publikované literatury a diskuze zjištěných výsledků týkajících se podávání léčiv sestrou pacientům ve zdravotnickém zařízení s důrazem na léková pochybení související s touto činností. Při vyhledávání bylo v databázi PubMed identifikováno 250 prací, z nichž vstupní kritéria splnilo 43 prací, které byly použity k vypracování přehledu. Zjistili jsme, že léková pochybení při podání léčiv (MAE) jsou velmi častá. Jako nejpresnější a nejspolehlivější způsob sledování MAE byla identifikována metoda přímého pozorování.

Klíčová slova: lékové pochybení při podání léčiv (MAE), lékové pochybení, podání léčiv, sestra, nemocnice.

Safety of medication administration by nurses in inpatient healthcare facilities: a review of the literature

Medication administration by a nurse is one of the riskiest processes in a healthcare facility in which medication error occurs, despite the fact the medication is under the direct control of the healthcare professional. The aim of this work was to create an overview of the published literature and to discuss results regarding medication administration to inpatients by the nurse in healthcare facilities focussing, with emphasis on medication errors related to this activity. During the search, we identified 250 papers in the PubMed database, of which 43 studies met the inclusion criteria, and were used to compile the review. We found medication administration error (MAE) very common. We identify the direct observation method as the most suitable and reliable.

Key words: medication administration error (MAE), medication error, medication administration, nurse, hospital.

Úvod a cíl práce

Poškození pacienta při poskytování zdravotní péče vede celosvětově ke zvýšení morbidity, dodatečných nákladů na zdravotní péči i mortality pacientů (1), přičemž léková pochybení jsou dle Světové zdravotnické organizace jejich jednou z hlavních příčin (2). K lékovému pochybení přitom může dojít na všech úrovních, tj. při předepisování, objednávání, výdeji léčiv a dále při jejich přípravě, uchovávání a podávání (3). Léková pochybení při podávání léčiv (tzv. „medication administration errors“ (MAE)) tvoří až 53 % všech lékových pochybení (4). Stran prevence MAE hraje sestra zásadní roli. Zabezpečuje bezpečné uchování léčiv na oddělení, podává léčiva pacientovi, zajišťuje edukaci pacientů nebo rodinných příslušníků o správném užívání léčiv,

sleduje odpověď pacienta na podaná léčiva a zaznamenává do zdravotnické dokumentace podání léčiv pacientovi. Současně je obvykle posledním zdravotníkem, který je v kontaktu s léčivem před jejich podáním pacientovi a může tak teoreticky zabránit MAE (5).

Cílem předkládaného článku bylo vytvořit aktuální přehled publikované literatury a diskutovat zjištěné výsledky týkající se podávání léčiv sestrou pacientům ve zdravotnickém zařízení s důrazem na MAE.

Metodika

Pro zpracování tohoto přehledu literatury byla použita databáze PubMed, která byla prohledána za užití neindexovaných i indexovaných („Medical Subject Headings“ – MeSH) klíčových

slov. Přehled klíčových slov a jejich kombinací je uveden v Tab. 1. Vyhledávány byly práce publikované v anglickém jazyce v období 1/2003 až 1/2022. Z přehledu byly vyřazeny přehledová sdělení, krátká sdělení a kazuistiky a dále práce, které se nezabývaly MAE, podáním léčiv pacientům na lůžkách v nemocnici nebo podáním léčiv sestrou. Dále nebyly do přehledu zařazeny práce, které zkoumaly pouze podání infuzí nebo které byly zaměřeny na jedno konkrétní léčivo nebo úzkou skupinu léčiv.

Výsledky

Celkem bylo nalezeno 250 prací. Na základě výše uvedených kritérií jich bylo 178 vyloučeno po posouzení abstraktu, dalších 29 po obdržení plného textu. Do přehledu bylo